

Елин Пелин
Първи сняг

През нощта духа силен вятър. На сутринта времето омекна и заваля сняг. От сивото снишено небе се посипаха на превара дребни снежинки, запчелиха гъсто въздуха и бързо-бързо погнаха да покриват погрозниялата земя с бяла рохкава покривка, девствено чиста.

Селото се потаи, сякаш заспа под нежното копринено шумолене на снежинките, и от комините се заиздига сладкоструйно тънък син димец и се понесе към небето като обредно кадение.

Чичо Кола Радин седи с подвити крака до закннженото с пожълтели вестници прозорче и унесено гледа навън през единственото парченце стъкло – око на ниска, мрачна, с окаден таван стаичка, изпълнена с парцали, сечива и всевъзможни домашни потреби. До топлото кюмбе стрина Коловица, разскубана като квачка, седи и чеше повесма. Шумът на кълчищата и трептящият звук от острите игли па дарака пълнят стаичката с тъп, ленив и приспивателен напев, като бръмчене от някакъв далечен рояк металически мушици.

Вън снегът стели и покрива всичко: двора, сламения покрив на кочината, затрънения плет, по който пърхат гладни врабчета, купата сено, стоварените дърва, колата, дори върха на стожера, върху който кацна сврака, завъртя се, каза нещо и се замисли дълбоко. Под стряхата на сушина стои на един крак петелът, навъсен, с провиснала опашка. Около него накуп се събрали кокошките, сгушили се, замислили се гледат и примижават мечтателно. Отнякъде излезе кучето, застана сред двора, примига срещу хвърчащите снежинки, прозина се, протегна се лениво, и бавно се отдалечи към обора.

– Их, че време за зайци! – въздъхна чичо Кола и килна оскубаната си капица над една вежда.

– Пък ти с тия зайци! Просънувал си ги. Няма като човек да станеш да свършиш някоя работа. Я дръвца да докараш, я... – каза стрина Колевица, прозина се до разчекване и продължи да дръгне повесмата.

Чичо Кола замълча пренебрежително. На женски приказки той никога не обръщаше внимание.

– Да имам аз куче и пушка – каза в себе си той, – пък ти си дрънкай, колкото щеш.

И главата му заседна в дълбоко размишление на плещите му.

Чичо Кола бе петдесетгодишен човек, нисък, с къса шия, с издадени плещи, които го правеха малко гърбав. Той бе ловец, и от постоянна мисъл за зайци лицето му бе добило заешка физиономия. Ушите му стърчеха назад, постоянно нащрек. Горната клепка на едното му око липсваше и то стоеше отворено, даже когато другото спеше. Редките му

руси мустаци стърчеха в безпорядък на вси страни.

Сега той гледаше с тъга навън, и мислите му гонеха зайци по заснежените рътлини като копои. Уви, чичо Кола нямаше ни пушка, ни куче! Пушката заложи за дълг в кръчмата, кучето му умря от мъка, че нямаше с кого да ходи на лов.

През двора премина ситно, с ръце в джобовите на изтритите си потури, Доне Козицата, съсед и връстник на чичо Кола, сиромах като него и ловец като него. Само че Доне никога в живота си не е имал пушка. Той ходеше на лов с брадва или с търнокоп. На зайци не налиташе, но за язовци, за лисици и за белки – умираше. Той поставяше капани, примки, копаеше вълчи трапове, хвъргаше стръв и живееше с мечтани приходи от продадени кожи на неуловени вълци и мечки. Зиме Доне Козицата, облечен в бялата риза на жена си, за да не се чернее на снега, по цели нощи мръзнеше да чака лисици край селото и, за да ги примамва, лукаво кукуригаше като петел. Но освен тежки простуди не улови нищо друго.

И нему сърцето му се разигра тая заран, като видя първия сняг. Но от два деня той нямаше тютюн и затова беше му омръзнал целият свят. Гледа той дълго снега, чеса се край огнището и си каза:

– Чакай да ида у съседа Кола, да взема една цигарка и да го поядосвам малко.

Доне, при всичката си сиромашия, беше весел човек и обичаше да дразни спрехавия чичо Кола и да се забавлява с неговите неизчерпаеми псувни.

Той опуха на прага снега от цървулите си и влезе тихо като лисица в стаята при чичо Кола. Лицето му, покрито цяло с остри косми като таралеж, беше нафуняло от студ. Той каза добро утро и като сви устата си, краищата на които стигаха почти до ушите му, направи една такава изразителна гримаса, че чичо Кола веднага разбра, че Доне е каталясал за тютюн. Той отговори на поздрава му и почна да изтръсва прашуляка от всичките си джобове, докато се събра за една цигара. Доне я усука с треперящи пръсти, направи друга гримаса, в която взеха участие очите му, и каза:

– Де ли се крие сега бялката, топлата и кожица да одера!

– Трябваше да идем днес, Доне! Губим! – въздъхна чичо Кола многозначително. – Гледай време. Пустите му зайци, като са написали сега ония пресни дири по снега – дамаскин!

– Ех, ех, ех! – издаде копнеещи звукове Доне и заклати десет пъти таралежоподобната си глава.

– Ама време ли е, а? – каза чичо Кола, като извади миризливата

лула от устата си.

– То, времето хубаво, ама не си стока да тръгне човек с тебе, ки! Още отзарана мислех да те викам. При тоя сняг, току влез в гората, като в къщи, вземи бялката и се върни, та си гледай работата.

– Бре, че ги лесно ловиш! – рече докачено чичо Кола.

– То аз ги лозя лесно, ами не мога самичък. Пък ти какъвто си зайчар, не ми трябваш. Окоето ти се на зайци гледа.

– Ако не мож улови бързото, хитрото – хич!

– То да ги ловиш, нейсе, ами само плашиш животинките – каза Козицата.

– Като ходя с такъв котсузин като теб, то се знае.

– Не знам, кой е котсузин!

Двамата съседи се настроиха за кавга.

– Вие тук се препирате като деца, пък зайците и лисиците си ходят живи и здрави по гората – каза стрина Колевица с бездънна прозявка.

– По нашия двор се ще намериш заешко кокалче, ама по вашия и това няма – каза Козицата предизвикателно.

– Е, Доне, то брашното е по-потребно от заешките кокалчета – отмери със същата мярка чичо Кола.

– Затова взимате назаем от съседите и го не връщате.

– Да прощаваш, Доне, ама мисля, че сме го върнали.

– Да прощаваш ти, Кола.

– Ама нали го прихванахте за трите заешки кожи?

– Трите заешки кожи нали прихванахте за дела от бялката?

– Бялката беше моя, Доне.

– Какво твоя, нали заедно я хванахме?

– Да ме прощаваш, ама от тая, дето хванахме заедно, ти си взе дела.

– Та ти и сам си ловил бялка, а? – изсмя се ехидно Доне.

– Не, се заедно с теб ги лоя.

– Зайчар за бялка да приказва. Че ти на бялка дирите не познаваш.

Доне стана. Той уязви противника си право в сърцето. Чичо Кола кипна. Ушите му зашаваха. Безклепачното му око светна. Той изхвуча няколко пъти с носа си:

– Слушан бе, диване, ти на кого приказваш! Аз, дето съм продавал кожи с кола, аз!

– Продаваше, ама когато ти измряха овците от глад – отговори с убийствена ирония Козицата.

Чичо Кола се разпсува. Той стана от мястото си и грабна тоягата, възправена зад кюмбето.

Доне Козицата, като видя, че постигна целта си, турна ръце в джобовете, сви се, изкочи из вратата и прекоси двора като невестулка.

Пред портата той се спря и почна да се смее гръмко. Гласът му екна по махалата. Кучето го залая. Чичо Кола застана пред къшната врата, разлютен, разтреперан от яд, и почна да му праща всички псувни, които знаеше. Като не стигнаха българските, той си послужи с тия, които едно време беше научил в Румъния.

Из съседните смълчани къщурки наизскачаха развлечени жени, чорлави дечурлига и с любопитство занадничаха на улицата.

Стрина Колевица се подаде от къщи побеляла от паздера на повесмата и задърпа мъжа си.

– Хайде бре, стига си псувал! Влез в къщи, не ставай за смях на хората! Нали видиш, че Доне те ядосва. Да те убие господ, Доне!

– Ядосва! Мен ще ядосва! Ако не беше ми заложена пушката, щях да му дам да разбере. Щях да го застрелям като заяк.

Чичо Кола тръшна вратата и влезе, но се повърна пак. Забравил бе най-голямата псувня. Като изтърси и нея, той се прибра със страшно сумтение.

Доне Козицата остана да се смее на пътя и да разправя на събралите се зъзнещи мъже как ядосал съседа си.

А ситните снежинки падаха тихо, на превара, и затрупваха бързо глъхналото село.

КРАЙ

© Елин Пелин

Източник: Словото

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/5616>]